

Výbor pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín

2016/2224(INI)

13.7.2017

STANOVISKO

Výboru pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín

pre Výbor pre právne veci

k legitímnym opatreniam na ochranu oznamovateľov konajúcich vo verejnom záujme pri odhaľovaní dôverných informácií spoločností a verejných orgánov (2016/2224(INI))

Spravodajca výboru požiadaneho o stanovisko: Luke Ming Flanagan

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín vyzýva Výbor pre právne veci, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

1. domnieva sa, že nedostatok primeranej ochrany oznamovateľov má negatívny vplyv na rozvoj a vykonávanie politiky EÚ v oblasti ochrany životného prostredia, verejného zdravia a bezpečnosti potravín, pričom obavy z odplaty môžu spôsobiť zníženie aktivity oznamovateľov a tým ohroziť verejný záujem;
2. domnieva sa, že hoci význam a hodnotu oznamovania protispoločenskej činnosti v oblastiach verejného zdravia, životného prostredia a bezpečnosti potravín už členské štáty čoraz viac uznávajú, na zmenu postoja a mentality obyvateľov sú potrebné informačné a propagačné kampane na vnútroštátnej a európskej úrovni;
3. je presvedčený, že oznamovatelia zohrávajú nezastupiteľnú úlohu pri znižovaní rizík pre verejné zdravie, životné prostredie a bezpečnosť potravín, čo sú oblasti, v ktorých sa niektoré riziká ťažko kontrolujú zvonku, a pri odrádzaní od páchania protiprávneho konania a korupcie a pri predchádzaní týmto javom; domnieva sa, že zvýšená ochrana oznamovateľov ešte viac podporí zverejňovanie informácií vo verejnom záujme súvisiacich s rizikami a hrozbami pre verejné zdravie a životné prostredie, zlepši potravinovú bezpečnosť, podporí kultúru verejnej zodpovednosti a bezúhonnosti vo verejných aj súkromných inštitúciách, a dokonca zachráni životy; príklady zahŕňajú uverejnenie štúdie o závažnom akútnom respiračnom syndróme (SARS) a iných nebezpečných chorobách, ktoré ohrozovali milióny ľudí v Číne, ako aj štúdie, ktoré pomohli odvrátiť hrozby pre životné prostredie v USA;
4. pripomína prípady s veľkým dosahom z nedávneho obdobia, ako sú škandály Dieselgate, Nestlé a škandál s konským mäsom, v ktorých došlo k odhaleniu rizík pre životné prostredie, verejné zdravie alebo bezpečnosť potravín a v ktorých viedli k odhaleniu rizík informácie zverejnené oznamovateľmi, alebo v ktorých mohla silnejšia ochrana oznamovateľov viesť ku skoršiemu odhaleniu rizík a k obmedzeniu škôd;
5. zdôrazňuje, že hlavný pokrok v oblasti verejného zdravia, najmä v oblasti kontroly tabaku, možno v spätnom pohľade v konečnom dôsledku pripísať zverejneniu interných dokumentov oznamovateľmi;
6. upozorňuje na to, že riziká pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín sa len zriedka zastavia na hraniciach, čo znamená, že slabá alebo neexistujúca ochrana oznamovateľov v jednom členskom štáte, ktorá môže zabrániť včasnému odhaleniu takýchto rizík, ohrozuje zdravie a bezpečnosť všetkých občanov EÚ, ako aj ich schopnosť chrániť životné prostredie;
7. pripomína, že nezákonné obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi sa stalo jednou z najziskovejších foriem organizovanej trestnej činnosti na svete, a berie na vedomie kľúčovú úlohu oznamovateľov, ktorí oznamujú nezákonné obchodovanie, ťažbu dreva, rybolov a inú trestnú činnosť páchanú na voľne žijúcich druhoch;
8. zdôrazňuje, že dôkazy o porušovaní právnych predpisov EÚ v oblasti ochrany zvierat a bezpečnosti potravín v poľnohospodárskych podnikoch a na bitúnkoch sa takmer

výlučne opierajú o oznamovateľov, keďže tieto lokality nie sú prístupné verejnosti a úradné kontroly sa zvyčajne oznamujú vopred;

9. uznáva, že rybárske lode sú počas svojej činnosti na mori extrémne izolované a že silná ochrana oznamovateľov je zásadne dôležitá na to, aby mohli poskytovať dôkazy o nezákonnom rybolove a inom porušovaní právnych predpisov EÚ;
10. vyjadruje poľutovanie nad tým, že regulačné orgány vrátane orgánov sledujúcich potravinový reťazec majú nedostatok zdrojov, a preto závisia od informácií od oznamovateľov; zdôrazňuje preto, že výraznejšie financovanie regulačných orgánov a účinná ochrana oznamovateľov sú zásadne dôležité;
11. zdôrazňuje, že rýchlo prijaté a spoľahlivé právne predpisy EÚ na ochranu oznamovateľov a politický konsenzus, ktorý umožní uplatniť efektívne opatrenia na vnútroštátnej aj európskej úrovni, zároveň pomôžu zachovať a upevniť dôveru v demokratické inštitúcie, uľahčiť získavanie vedeckých poznatkov, viesť diskusiu, poukázať na konflikty záujmov a preukázať pridanú hodnotu činnosti EÚ pre občanov; poukazuje na to, že právne predpisy týkajúce sa oznamovateľov zvlášť podnecujú osoby s vedeckými a technickými poznatkami k tomu, aby zverejňovali fakty, ktoré by inak mohli zostať skryté;
12. vyjadruje poľutovanie nad významnými právnymi medzermi a nedostatkami v ochrane oznamovateľov v členských štátoch a nad skutočnosťou, že príliš málo členských štátov zaviedlo ochranu oznamovateľov; trvá na tom, že takáto ochrana je potrebná na úrovni EÚ, aby sa zabezpečila rovnaká plnohodnotná právna ochrana oznamovateľov vo všetkých členských štátoch, ako aj náležité a nezávislé pokračovanie tohto procesu po postúpení, a to pod podmienkou, že oznamovatelia konali v dobrej viere a výlučne s cieľom chrániť všeobecný verejný záujem;
13. konštatuje, že v práve EÚ už existujú nejaké ustanovenia o ochrane oznamovateľov, často však majú obmedzenú pôsobnosť alebo sú roztrúsené v rôznych právnych predpisoch, čo vytvára medzery a nedostatky;
14. požaduje podporu zo strany Komisie pri nabádaní členských štátov k tomu, aby vytvorili efektívne a účinné mechanizmy ochrany oznamovateľov;
15. naliehavo žiada Komisiu, aby podrobne preskúmala výsledky svojej verejnej konzultácie, v nadchádzajúcich mesiacoch prišlo k vypracovaniu návrhu právneho predpisu a aby v súlade so zásadou subsidiarity bezodkladne predložila návrh horizontálneho právneho nástroja zavádzajúceho v EÚ spoľahlivé minimálne normy ochrany oznamovateľov a vychádzajúceho z ustanovení zmluvy, ktoré sa týkajú ochrany životného prostredia, verejného zdravia a ochrany spotrebiteľa; zdôrazňuje nedostatky a zlyhania odvetvových prístupov v tejto oblasti, ako je napríklad prístup využitý v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/943 z 8. júna 2016 o ochrane nesprístupneného know-how a obchodných informácií (obchodného tajomstva) proti ich nezákonnému získavaniu, používaniu a zverejňovaniu; nabáda členské štáty, aby vytvorili legislatívne nástroje chrániace osoby, ktoré oznamujú prípady nesprávneho konania verejných orgánov; navrhuje, aby agentúry EÚ prijali písomne sformulovanú politiku týkajúcu sa ochrany osôb oznamujúcich nezrovnalosti a oznamovateľov pred odvetnými opatreniami;

16. upozorňuje na to, že vo väčšine prípadov je práca oznamovateľov založená na zásadách transparentnosti a bezúhonnosti; ochrana oznamovateľov by preto mala byť v celej Únii zaručená zákonom a posilnená, ale len v prípade, ak je účelom činnosti oznamovateľov ochrana verejného záujmu konaním v dobrej viere v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva;
17. naliehavo žiada Komisiu, aby sledovala ustanovenia členských štátov o oznamovateľoch s cieľom uľahčiť výmenu najlepších postupov, ktorá pomôže zaistiť účinnejšiu ochranu oznamovateľov na vnútroštátnej úrovni;
18. zdôrazňuje, že oznamovanie alebo zverejňovanie informácií týkajúcich sa všetkých rizík, pochybení a trestných činov, ako aj akýchkoľvek pokusov o ich zatajenie, ktoré môžu viesť ku škodám na životnom prostredí a problémom v oblasti zdravotnej a potravinovej integrity a bezpečnosti, a to aj vo vzťahu k novým technológiám v prípade ktorých dlhodobé účinky na životné prostredie a zdravie ešte nie sú známe, ako aj iných foriem protiprávneho konania, ako je nevhodná správa verejných orgánov, verejnej pôdy a verejného majetku, by malo patriť do rozsahu pôsobnosti akéhokoľvek nástroja EÚ na ochranu oznamovateľov, bez ohľadu na to, či došlo k porušeniu právnych predpisov, pokiaľ sa možno odôvodnene domnievať, že ku zverejneniu došlo vo verejnom záujme; zdôrazňuje, že na oznamovateľov by sa ochranné nástroje v týchto oblastiach mali vzťahovať na území celej Únie, keďže environmentálne otázky sú už svojou povahou nadnárodné a právne predpisy musia túto skutočnosť odrážať; konštatuje, že ochrana by sa oznamovateľom mala priznávať v celej Únii, bez ohľadu na to, kde má oznamovateľ pobyt a kde došlo ku spáchaniu trestných činov;
19. zdôrazňuje význam otvorených organizačných kultúr a existencie viacerých chránených kanálov na dobrovoľné (interné aj externé) oznamovanie informácií s cieľom zabrániť škodám na životnom prostredí, ľudskom zdraví a potravinovom reťazci, čo je aj v najlepšom záujme samotných organizácií;
20. podčiarkuje skutočnosť, že právne predpisy EÚ na ochranu oznamovateľov musia byť komplexné, rozsiahle, mať rýchly účinok a chrániť oznamovateľov a prípadne aj ich zainteresovaných kolegov a príbuzných pred odvetnými opatreniami akéhokoľvek druhu, obťažovaním, zavražďovaním a vylúčením týchto ľudí z ich pracoviska alebo zo súkromného života, a pred civilným, trestným alebo administratívnym konaním vyplývajúcim zo zverejnenia; zdôrazňuje skutočnosť, že účinná ochrana oznamovateľov je zásadne dôležitá na zaručenie práva na slobodu prejavu a slobodu informácií, a že vzájomne rozporuplné normy, ktorými sa riadi problematika tajných a dôverných informácií, by sa mali zrevidovať v súlade s európskou judikatúrou v oblasti ľudských práv, aby sa zaistilo, že príslušné výnimky sú nevyhnutné a primerané; zdôrazňuje, že ochranu potrebujú nielen interné prípady zverejnenia uskutočnené prostredníctvom na to určených kanálov v rámci pracoviska alebo prípady zverejnenia adresované verejným orgánom alebo orgánom dohľadu, ale (so zreteľom na relevantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva) aj externé prípady zverejnenia adresované verejnosti prostredníctvom médií alebo inak; poukazuje na to, že inštitúcie EÚ by v spolupráci so všetkými relevantnými vnútroštátnymi orgánmi mali zaviesť a prijať všetky potrebné opatrenia na ochranu dôvernosti zdrojov informácií, aby a predišlo akýmkoľvek diskriminačným krokom alebo hrozbám; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, aby všetci oznamovatelia vrátane oznamovateľov, ktorí sa stali obeťami odplaty po oznámení alebo

zverejnení informácií vo verejnom záujme a v dôsledku toho si na súde uplatňujú platný nárok, mali prístup k nezávislému právnomu poradenstvu, finančnej a psychologickú podpore a prípadne aj nápravným opatreniam;

21. vyzýva členské štáty a Komisiu, aby stanovili dôsledný právny rámec umožňujúci podnikom zaviesť vnútorné systémy oznamovania, s riadnym vymedzením pojmu „primeraná lehota na reakciu podniku“ a s tým, že je nutné zabezpečiť súlad týchto systémov s právnymi predpismi v sociálnej oblasti a právnymi predpismi na ochranu osobných údajov;
22. zdôrazňuje potrebu právnej istoty, pokiaľ ide o ustanovenia na ochranu oznamovateľov, keďže pretrvávajúca nejasnosť a nejednotný prístup odrádza potenciálnych oznamovateľov od toho, aby konali, a poškodzuje ich zamestnávateľov, najmä v prípade podnikov pôsobiacich vo viacerých jurisdikciách alebo sektoroch;
23. zdôrazňuje dôležitú úlohu investigatívnej žurnalistiky a vyzýva Komisiu, aby zaistila, že jej návrh bude ponúkať rovnakú úroveň ochrany investigatívnym žurnalistom aj oznamovateľom;
24. zdôrazňuje, že vymedzenie pojmu oznamovateľ by nemalo byť úzke alebo obmedzené na určité oblasti, právne postavenie zamestnanca alebo právny charakter oznámených alebo zverejnených aktov alebo informácií, a že oznamovateľom vo verejnom a súkromnom sektore by sa mala poskytovať rovnaká ochrana a nemali by byť viazaní zmluvnou povinnosťou zabráňujúcou oznamovaniu či zverejňovaniu vo verejnom záujme, a to bez toho, aby tým boli dotknuté prípadné nevyhnutné obmedzenia, napríklad tie, ktoré vymedzujú Globálne zásady národnej bezpečnosti a právo na informácie;
25. nabáda členské štáty, aby vypracovali porovnávacie kritériá a ukazovatele týkajúce sa politík v oblasti oznamovania tak vo verejnom, ako aj v súkromnom sektore;
26. poukazuje na to, že v právnych predpisoch EÚ by sa mal stanoviť jasný postup spracúvania odhalených informácií od začiatku do konca, aby sa zabezpečilo riadne dokončenie krokov, na ktoré sa oznamovatelia podujali – počnúc predložením správy a jej spracovaním až po zabezpečenie účinnej ochrany oznamovateľov, ako aj efektívnejšie mechanizmy ochrany oznamovateľov; zdôrazňuje význam toho, aby sa príslušné orgány, regulačné orgány a orgány presadzovania práva výslovne poverili zodpovednosťou zachovať oznamovacie kanály, prijímať informácie o podozreniach zo spáchania pochybenia, spracúvať a vyšetrovať ich, a pritom v náležitých prípadoch chrániť dôvernú zdroj a práva dotknutých strán; nabáda Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili prístup k dôvernému poradenstvu osobám, ktoré môžu zvažovať oznámenie alebo zverejnenie informácií vo verejnom záujme a ktoré tak budú hľadať informácie týkajúce sa práv a povinností oznamovateľov, primeraných kanálov a možných dôsledkov ich rozhodnutia.

INFORMÁCIE O PRIJATÍ VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

Dátum prijatia	11.7.2017
Výsledok záverečného hlasovania	+: 67 -: 1 0: 0
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Margrete Auken, Pilar Ayuso, Zoltán Balczó, Catherine Bearder, Ivo Belet, Biljana Borzan, Lynn Boylan, Paul Brannen, Nessa Childers, Birgit Collin-Langen, Mireille D'Ornano, Miriam Dalli, Seb Dance, Angélique Delahaye, Stefan Eck, Bas Eickhout, José Inácio Faria, Karl-Heinz Florenz, Francesc Gambús, Elisabetta Gardini, Gerben-Jan Gerbrandy, Arne Gericke, Jens Gieseke, Julie Girling, Françoise Grossetête, Andrzej Grzyb, Jytte Guteland, Anneli Jäätteenmäki, Jean-François Jalkh, Benedek Jávor, Kateřina Konečná, Urszula Krupa, Giovanni La Via, Jo Leinen, Peter Liese, Norbert Lins, Rupert Matthews, Valentinas Mazuronis, Susanne Melior, Miroslav Mikolášik, Gilles Pargneaux, Piernicola Pedicini, Bolesław G. Piecha, Pavel Poc, Julia Reid, Frédérique Ries, Michèle Rivasi, Daciana Octavia Sârbu, Annie Schreijer-Pierik, Davor Škrlec, Renate Sommer, Claudiu Ciprian Tănăsescu, Ivica Tolić, Estefanía Torres Martínez, Adina-Ioana Vălean, Jadwiga Wiśniewska, Damiano Zoffoli
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Luke Ming Flanagan, Elena Gentile, Esther Herranz García, Krzysztof Hetman, Ulrike Müller, James Nicholson, Christel Schaldemose, Bart Staes, Tiemo Wölken
Náhradníci (čl. 200 ods. 2) prítomní na záverečnom hlasovaní	Siôn Simon, Derek Vaughan

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

67	+
ALDE	Catherine Bearder, Gerben-Jan Gerbrandy, Anneli Jäätteenmäki, Valentinas Mazuronis, Ulrike Müller, Frédérique Ries
ECR	Arne Gericke, Julie Girling, Urszula Krupa, Rupert Matthews, James Nicholson, Bolesław G. Piecha, Jadwiga Wiśniewska
EFDD	Piernicola Pedicini
ENF	Mireille D'Ornano, Jean-François Jalkh
GUE/NGL	Lynn Boylan, Stefan Eck, Luke Ming Flanagan, Kateřina Konečná, Estefanía Torres Martínez
NI	Zoltán Balczó
PPE	Pilar Ayuso, Ivo Belet, Birgit Collin-Langen, Angélique Delahaye, José Inácio Faria, Karl-Heinz Florenz, Francesc Gambús, Elisabetta Gardini, Jens Gieseke, Françoise Grosselet, Andrzej Grzyb, Esther Herranz García, Krzysztof Hetman, Giovanni La Via, Peter Liese, Norbert Lins, Miroslav Mikolášik, Annie Schreijer-Pierik, Renate Sommer, Ivica Tolić, Adina-Ioana Vălean
S&D	Biljana Borzan, Paul Brannen, Nessa Childers, Miriam Dalli, Seb Dance, Elena Gentile, Jytte Guteland, Jo Leinen, Susanne Melior, Gilles Pargneaux, Pavel Poc, Christel Schaldemose, Peter Simon, Daciana Octavia Sârbu, Claudiu Ciprian Tănăsescu, Derek Vaughan, Tiemo Wölken, Damiano Zoffoli
VERTS/ALE	Margrete Auken, Bas Eickhout, Benedek Jávor, Michèle Rivasi, Davor Škrlec, Bart Staes

1	-
EFDD	Julia Reid

0	0

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania